

LICZYĆ (292) *vb impf*

inf liczyć (51). ◇ *praes 1 sg* liczę (14) [w tym: -e (1)]. ◇ *2 sg* liczysz (10). ◇ *3 sg* liczy (53). ◇ *1 pl* liczymy (5) *BierEz*, *RejWiz*, *LatHar* (2), *SarnStat*, liczym (2) *Oczko*, *SkarKaz*, licz(e)m (1) *SkarJedn*. ◇ *3 pl* liczą (63). ◇ *praet 3 sg m* liczył (6). *f* liczyła (3). ◇ *3 pl m pers* liczyli (7). ◇ *fut 2 sg m* będziesz liczył (2). *f* będziesz licz(e)ła (1). ◇ *3 sg m* liczyć będzie (1). ◇ *1 pl m pers* będzi(e)m liczyć (1). ◇ *2 pl m pers* liczyć będziecie (1). ◇ *3 pl m pers* liczyć będą (1). ◇ *imp 2 sg* licz (8). ◇ *1 pl* liczymy (1). ◇ *2 pl* liczcie (4), liczcież (2); -eż : -eż *WyprPl* (1:1). ◇ *3 pl* niech liczą (3). ◇ *con 2 sg m* byś liczył (2). ◇ *3 sg m* by liczył (2). ◇ *3 pl m pers* by liczyli (2). ◇ *impers praet* liczono (7). ◇ *part praes act* licząc (39).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *Obliczać, wykonywać działania na liczbach* (3) : trzeba przywieść iaki przykład/ aby każdy mógł porozumieć/ iako liczyć ma/ kiedy lye przyda mierzyć. *GrzepGeom* I4v.

liczyć co (1): Koło zaśię Miernicy náfzy ták liczą *GrzepGeom* K3.

W przen (1) : Kiedyć kaza Lyczbe działać Stego czocz dano fhaphować. Licz że dobrze bys niefmilyl Bo niebacze bys gotow był *RejKup* c6.

2. *Rachować jakąś ilość, przeliczać, sumować; numerare* *Mącz*, *PolAnt*, *Vulg*, *Modrz*, *Cn*; *dinumerare* *Mącz*, *PolAnt*, *Cn*; *supputare* *Mącz*; *computare* *JanStat*; *censere numerum*, *commetiri numero*, *compre(he)ndere numero a. numerum*, *pernumerare*, *recensere*, *subducere rationem a. numerum* *Cn* (139) : á tedy dla zerwania tey żyły: on człowiek miewa bolenie w fiódnym pacierzu grzbieta fwego: z dołu licząc *FalZioł* V 6v; *RejKup* e5; *RejWiz* 12v; *Diribitor*, *diribitoris minister*, *Któri liczi Popifuye* y płácy żołnierzóm ych zóld *Mącz* 89d; *Praenumero*, *Przeliczam/* dobrze á pilnie liczę. *Mącz* 253d, 253d; *RejZwierc* 234; *BudBib Ex* 12/4; Ale chczfli áby Młynarz wymówki nie miał/ káz ie [ryby] przed iego oczymá liczyć/ ádząc do Sádzawki/ ábo iemu lámemu kázác liczyć *Strum* I3v; *PudlFr* 24; *Transnumero – Nadtoliczę. Calep* 1081a; *Licze/* áto małz naprzód złotych siedm czerwonych/ Siedm y dwádzieściá grofzy przyłóž zaśię do nich/ Będzie ípełná czternaście *WyprPl* B4v.

liczyć kogo, co (87): Pálterzowi się ták zdáło/ Iżby ítadá vbywáło. Począł tedy owce liczyć/ Nie mógł mu się poczet tráfić *BierEz* R4; *Kury wrzełczą* fwinnie kwiczą Ná ołtarzu iáyćá liczą *RejRozpr* Bv, B; *Bos* ty podobno tak mnimial A bys nigdy przełtac niemial. *Lyczyc* wlytko tych pieniędzy *Ktoriches* nazbyrat [!] wnédzy. *RejKup* e5v; *LubPs* ff2v, eev; *Sędzya* liczy pámiętne/ *prokurator* fiędzy/ *Cicho* iako Bárnádyn flucháiąc ípowiedzi. *RejWiz* 139v, 49v, 93v; *Ktory* liczy wielkość gwiazd: á tym wlyfłtkim imioná dáie. *Wielki Pan* náfz y wielką moc iego *Leop Ps* 146/4, *Num* 1/49; *Pothym* po oczyszczeniu swoim/ fiédm dni iefzcze liczyć mu będą. *BibRadz Ez* 44/26, I 418c *marg*, *Tob* 10/1; *BielKron* 234v; *Kwartałow* nie liczyli/ ále páństwą wzięte/ *Co* im były nagrodą zá prace podięte. *Prot* D2, C2; *RejAp* AA7v [2 r.]; *GórnDworz Z*, Z3v; *RejPos* 50v; *Trzy* dni Páńfkicy w grobie bytności/ iako liczyć mamy. *KuczKat* 50 *marg*; *RejZwierc* 204v, 237; *BudBib* 2.Reg 24/4; *Strum* I4; *Póspółstwo* przewyłzłzáło ínsze dwiefcie tyfiąc/ *Autor* *Arytmetyki* zmiliłby ich licząc *StryjWjaz* B4; *CzechRozm* 139v; *Paprpán* F2v, G, S2v, Bb3; *Ale* táki podatek wielu ludziám zdał fię być niańpráwiedliwy: bo wybieráiąc go tylko łany liczono [numerarentur]/ á niemiano baczenia ná iych wielkość/ áni ná dobroć ziemie. *ModrzBaz* 119v, 26 [2 r.], 29, 29v, 92; *SkarŻyw* 527; *ZapKóścier* 1585/59v; *CzechEp* 371; *Oná [sprzętna gospodyni]* lámá bydło liczy/ *Kiedy* z polá idąc ryczy *KochSob* 71; *Vrzędnik* ma

zawždy ludzie liczyć/ albo namieftnik vrzędnikow/ gdy ná robotę wychodzą/ áby wiedział wiele ich w tegodniu nie robiło *GostGosp* 10, 74, 114, 160 [2 r.]; *GrabowSet* F4; *WujNT* 380 *marg*; *WysKaz* 30; *SarnStat* 600; *GostCast* 25; Wiem/ o wiem pewnie/ wiekuiſty Pánie/ Ze liczyſz moje koźde wćiekánie *SzarzRyt* B. Cf *liczyć od czego*; *Zwroty*.

liczyć od czego [w tym: co (4)] (6): *FalZioł* V 46; dálſzy dzień ieſt ſzeſć niedziel/ licząc then czás/ od tego dnia/ w ktory ſye ſtánie Appellácyá. *GroicPorz* bb2; *LeovPrzep* E3; *CzechRozm* 141v; A był dzień przygotowania Pálchy/ godziná iákoby ſzoſta (*marg*) To ieſt o południu, licząc od wſchodu ſłóncá. [...] (–) *WujNT Ioann* 19/14; nie ieſt wam rzecz táyna/ żeſmy [...] wſzytki drógi [...] do dzieſiáci lat od Wielkiéy nocy bliſko przyſzłéy licząc zábronili *SarnStat* 1227.

liczyć od kogo do kogo (1): Bo gdy będźieſz liczył od Dawidá do Iozeffá wedle Mátheuſzá/ á choćiábyſz trzech opuſzczonych [...] przytoczył/ tedy ich nie naydźieſz więcey trzydzieſci y iednego. *CzechRozm* 152v.

liczyć za co (1): Więć ſzkody plácić iáko przyſięże *actor*; zá rány záſ oſobno *liczyc*. *GórnRozm* Hv. *liczyc po czym* [= *co*] (1): Czáfem [*broda*] ták rzadka/ żeby mógl liczyć po włoſie. *KochBr* 151.

W charakterystycznych połączeniach: często *liczyć, dobrze, osobno, pilnie, po cichu, przed oczyma, swą ręką, tysiącmi, ustawicznie* z *dołu*.

W przeciwstawieniach: »liczyć ... ważyć (*a. wżwazać*)« (5): Lecź iáko ſzkodliwa rzecz tylko liczyć wotá/ á nie ważyć iych teź/ poſłuchaymy. *ModrzBaz* 29v, 26 [2 r.], 29, 92.

Zwroty: »liczyć godziny, każdá godzinkę« = *pragnąć, by czas szybko mijał* [*szyk zmienny*] (1:1): Iuź zawždy muſi ſiedzyeć iáko nędznik iny/ Iuź czáfy vpátruie iuź liczy godziny. *RejWiz* 91v; Ano dziurką przez ſzybę wygláda iefli iuź ſwita/ áno każdá godzinkę liczić muſi *RejZwierc* 100.

»gwiazdy liczyć [= *obserwować*]« (1): A ták [*gwiazdarz*] kiedy gwiazdy liczył/ Wpadł w doł *BierEz* 81.

peryfr. »lata [*komu*] liczyć« = *wyczekiwać czyjejs ſmierci* (2): ázaź nie widzimy iż ſyn oycu láthá liczy/ á pyta ſie dawnoli iuź Wáláſkiey woynie? *RejZwierc* 78; Látá mu liczy/ powiáda iż to iuź nie młody pater/ czásby mu przed Moiźeſzá. *RejZwierc* 160v.

»liczyć na palcach« [w tymi *co* (2)] = *dinumerare digitis, supputare articulis* *Mącz* [*szyk zmienny*] (4): A Potym rozwaźiájąc iż ſie tym ćwiczymy/ Czás przeſzły y przygody ná pálcach liczymy. *RejWiz* 68; *Mącz* 17a, 253c; Będźieſz ráchowál kiedy więć od Daty/ Iedná zá drugá przypadáią raty/ Świętá na pálcách będźieſz częłto liczył/ Práwá ſię ćwiczyl. *KlonFlis* H2v.

»pieniádze, ſrebro, grosze, milijony, złote liczyć« = *numerare pecuniam* *Mącz*, *PolAnt* [*szyk zmienny*] (11:2:1:1:1): *BierEz* 12v; [*Szymun*] Movy yłz then tho Zid floma o them wye, bo kthemu gdi pyenyadze za the rzeczi liczill przifchedl *LibMal* 1551/159, 1543/72, 1544/79, 93, 1551/164, 1552/167v, 1554/195; *Mącz* 253c; Y bywáło gdy widzieli mnoftwo ſrebrá włkrzyni/ tedy w chodził piáraz krolewfki/ y ofiárownik wielki y liczyli/ á do mieſzkow bráli ſrebro (*marg*) wł/ y záwięzowáli/ á liczyli ſrebro (–) *BudBib* 4.Reg 12/10; *PaprPan* Cv; *NiemObr* 161; *CiekPotr* 73; Mykźe do ſwey kálety z tą ſwiętą zdobyczą: A ták chłop liczy grofze/ mili ſwięći milczą. *KlonWor* 49, 29.

peryfr. »potomki liczyć« = *mieć wiele dzieci* (1): Będźieſz da Bog potomki po chwili liczełá/ Będźieſz pierwźe ſieroctwo dziedźicmi cieſzyłá. *SkorWinsz* A3.

peryfr. »rod nieprzerwanemi stopniami liczyć« = *zachowywać ciągłość, długowieczność rodu* (2): Abyś więc tak nietylko w bogactwiech we złościu Albo w łzérokich włościach/ ále też y w cności/ Y w łprawách łlawnych łwoich przodków też dziedzyczył/ A ród nieprzerwanémi łtopniámi byś liczył. *KochJez B4v [idem] KochEp A4.*

Szeregi: »nie liczyć ani kłásć ku sumie« (1): Pokolenia Lewi nielicz/ áni ich kłádz ku łummie [*noli numerare neque ponere summam eorum*] łynow łfráelłkich *Leop Num 1/49.*

»i liczyć, i mianować« (1): O liczbie nawięcey tych rogów między mnogimi idzie łpor/ [...] to iest/ wedle niektórych/ iż ich nie więcej dzieściáci miáło być. Iákoż ie też niektórzy miánowicie y liczą y miánuią *CzechEp 371.*

»liczyć i rozmierzyć« (1): Stáiiá zásiáne/ ták óziminą iáko iárzyną/ liczyć y rozmierzyć może/ y lepiej wierzpcą. *GostGosp 160.*

W przen (11) : niżej włtyłzymy/ iáko Pan liczy ie [*napisanych w księgi barankowe*] łobie/ y iáko iest obrońcą y opiekálnikiem ich záwždy. *RejAp 111v.*

Zwroty: »darmo liczyć zegar« = *próżnować* (1): A wždybyś dármo nie liczył zegáru/ y zdałłiby łie y dłułzłzy dzień/ y dłułzłzy żywot/ niżli w onym obrzydłym próżnowániu twoim. *RejZwierc 160.*

»liczyć każdą godzinę« = *czuwać, stale uważać na kogoś* [*szyk zmienny*] (2): *RejPs 135;* ktorých [*obietnic*] nigdy nie tylko dáć/ ále ledwo o nich pomyłłić mogą włzyłcy mocarze łwiátá tego/ ktory káżdą godzinę liczy y wpatruie nád wiernym łwoim/ áhy mu łie nigdy nie omiełzkałá łwięta opátrność á opieká iego. *RejPos 335v.*

»liczyć płoché lata swe« = *zdawać sobie sprawę z tego, jak szybko mija życie* (1): Ráczże nam z łálki łwéy życzyć/ Bychmy tym łpofobem liczyć Płoché látá łwé wmieli/ A mądrołci łzukáć chłieli. *KochPs 137.*

»sylaby (słów) liczyć« = *przywiązywać szczególną wagę do słów, do strony formalnej* (1): Ale cóż tym do te^{go}/ ktorzi łylláby słów liczą [*syllabas tantum vocum numerant*]/ á rzeczy v łiebie niuwázáiią? *ModrzBaz 61;* [Nie trzebá łie przeto zá łłowká chwytać/ nie trzebá łyllab liczyć/ áni Sofiłtyką narábiiáć: ále trzebá przedłięwzięćie Páná Chriłtułowe dobrze poiáć/ á potem k niemu włzytkie łłowá obráćć. *BudUrząd 100*].

»stopy (a. stopki), kroki liczyć« = *śledzić pilnie kogoś, obserwować; gressus dinumerare a. numerare* *PolAnt (3:1):* Widzi też iż łmierć zá nim chodząc łtopki liczy/ Dybiáć ćicho z zegárkiem/ á wiernie mu życzy/ Aby kroki pomyłłił *RejWiz 189;* Aza on nie widzi drog moich/ y włzytkie kroki moje liczy? *BudBib Iob 31/4, Iob 14/16; CzechEp 58.*

Szereg: »liczyć i na pieczy mieć« (1): á nigdy nam nie będzie zácmiono tho náłze łłonce wierne/ [...] gdy będzemy wiernie łtać a łtale dufáć temu Pánu łwemu/ thák iáko wnet włtyłzyłz/ iáko Pan liczy y ná pilney pieczy ma záwždy przebráne łwoie. *RejAp 64v.*

a. *Bráć pod uwagę przy liczeniu, włączáć, wliczáć do sumy* [*w tym: (nie) licząc (12); kogo, co*] (15) : łtrowego rodzaju uylá łpathryach [!] łkrolow łklyázáth czternałczye lyczącz kozdych łztych *PatKaz III 107v;* miáł s łobą czternałcie tyłiac ieznych wozow/ [...] á to licząc krom ieznych y piełznych [*exceptis equitibus et peditibus*]/ czterzi łtá Słoniow *HistAl G8v;* A ći łá łynowie Beniáminowi według fámiłiy łwoich/ ktorých włlyłtkich licząc [*quorum numerus fuit*] w obec/ iesth czterdziełci y pięć

tyfięcy/ y feść fet. *Leop Num* 26/41, *Num* 2/9, 26/7, 50; *BibRadz Num* 4/23, 30; Włzakże iż mowá Hywreyfka ma fwoie przyzwoitości/ że gdyby fłowo fłowem było przełożone/ nie iedno by fnać nikt nierozumiał/ ale by co przeciwnego rozumiał/ przeto musiałem niegdzie rzecz rzeczą/ nie licząc fłow/ wyrażać *BudBib* b3v, I 154d; Pierwsze z iednoczenie było/ tych nie licząc ktore aż do fzoftego zboru byli/ na síodnym zborze iuż pod dwiema Cefarzmi *SkarJedn* 171; Woyfka wżyfkiego było fto czterdzieści tyfiąc/ Woźnic/ Kuchárzow/ Niemkiń/ Iungerow nielicząc. *StryjKron* 532.

liczyć między kogo (1): I była wfiyká fummá fynow Ifraélfkich [...] po fześć kroć fto tyfiąc/ y trzy tyfiące/ pięć feth y pięćdziesiąt mężow, Procz Leuitow po wfiyfkich narodziech y fámiliách fwoich/ ktorych nieliczono między ine [*non sunt numerati cum eis*]. *Leop Num* 1/47.

liczyć w co (2): wftawiamy chowác/ iżby zá každé fkazanie vczynioné tylko po siedmi fków: ktorych [...] połowicá przerwczonym siedmiom siedzącym ma bydź: żeby to między fobą zá pracą fwą podzieliłi: nie licząc w to zapłaty Piłárzowey [*praeter Notarii salarium JanStat* 1022] *SarnStat* 956. *Cf Zwrot*.

Zwrot: »w poczet liczyć« (1): Recenseo – wpos czet [!] licze. *Calep* 397b.

b. Oczekiwać określonej daty (5) :

liczyć co (3): *RejWiz* 41; bo iuż muśifz liczyć y Cizioianus y godzinki/ ábyś powinności fwey nie omiełzkał. *RejZwierc* 38v. *Cf liczyć co z czego*.

liczyć co z czego [= *od kiedy*] (1): Pothym z wielkiey noczy liczy cizioianus dálekoli do fwiętego Ianá *RejZwierc* 159.

liczyć do czego [= *do kiedy*] (1): Potym liczy do fwiętego Marciná/ też także fobie tuży iż też to dalibog prętko zbieży/ bo iuż tám nam czyńsze przypádną. *RejZwierc* 159.

Ze zdaniem dopełnieniowym (2): Więc potym zálię kto ma długi wyciągác liczy dálekoli do God *RejZwierc* 159, 159.

c. Przygotowywać pieniądze do płacenia, płacić; annumerare, attribuere, dinumerare, enumerare, numerare, pernumerare, renumerare (5) : Dałbym wam pięć fzelągów/ dość zá nie [ostrogí] prawdziwie: (-) Licziefz iuż dla pocztaku/ day boże fczęśliwie. *WyprPl* A4v.

Zwrot: »liczyć pieniądze« [szyk zmienny] (4): Iutro obiecał wfiyc żupan/ fzaráwary/ Licz pieniądze od fzáty/ pátrż pilno przez fpáry. *BielSat* C2v; A to wnet łáfkáwe pánie/ Ná wálfmości rofkazanie. Iedno co trzeba powiedzieć A pieniądze záraz liczcie. *MWilkHist* C3, C3v; *WyprPl* B4v.

3. Stwierdzać stan liczbowy [kogo, co, ile; w tym: z liczebnikiem głównym (35)] (41) : *SeklKat* Y4v; Tá ieft fummá á ten poczet fynow Ifraélfkich ktorych licżono [*qui recensiti sunt*]/ fześćfet y ieden tyfięcy fiedmfet y trzydzieści. *Leop Num* 26/51; then Nowogrod leży od Moskwy fto mil/ drudzy liczą fto y dwádzieściá *BielKron* 432v, 268, 286, 289, 292v, 431v; Tych ártykułow Phocius ná ofmym Zborze/ iáko my licżem/ zá Adryaná wtorego Papieżá/ ná ktorym był z Pátryárchoftwá zrzucón/ áni wfpomnieć śmiał. *SkarJedn* 232, A8v, 162, 171, 212; *Oczko* 29v [2 r.]; Wapowfki fto/ á Paulus Iouius ośm dziefiąt tyfięcy Turkow liczą. *StryjKron* 602 *marg*; Te fłowá drudzy ná dwoie dzielą dla tego fłow Páńfkich ośm liczą *LatHar* 282 *marg*, 36, 273 *marg*, 320 [2 r.], 326, 336 *marg*, 429, 507; Kędy wiedzieć mamy/ że ode krztu Pána Chriřtuřowego/ [...] áż do męki iego/ liczą trzy látá y trzy

miejsące *WujNT przedm* 32, s. 563; Stároftwá fádowe, których liczą w Máłcy Polfcze czterdzieści *SarnStat* 106, 108, 552, 853, 1267; *SkarKaz* 120a.

cum inf (2): Cikládés Infuły ták zowá/ iż v Delu w okrąg ofiádły/ ktorých liczą być ná morzu Egieyflkim pięćdziesiąt y trzy *BielKron* 273v, 277.

a. *Podawać wynik w przyjętych jednostkach miary* (5) : Przetóz/ gdzie będzie płác ná dłużą dzieięć Prętów/ á ná fzerzą fześć/ tedy tám Miernicy nie liczą fześćdziesiąt Prętów/ ále fześć Prętów. *GrzepGeom* I4, I3v, 14 [3 r.].

b. *Zakładać, przyjmować [na co]* (1) : Naprzód puł Diámetru wezmá/ á potym fześć tych liczą ná Circumferencyą *GrzepGeom* K3.

4. *Używać jednostek miary, mierzyć [na co]* (3) : Ná ty Pręty kopáné Miernicy náłzy málo liczą/ ále máią inłzé Pręty więtfzé/ dla łączneyfzého zliczenia. *GrzepGeom* I3v, I4.

liczyć co (1): oni nie ná mile liczą ziemie/ iedno ná werfty á czunkálzy *BielKron* 436.

5. *Szacować, cenić według jednostek; computare JanStat [co; w tym: licząc (11)]* (15) :

liczyć po ile (8): *KłósAlg* G2; Szefćdziefyát fzelągów/ ktore wedle dawnego zwyczajú Lawniczego fądu Krákowfkiego/ licząc káždy fzeląg po dwunáfcie pieniędzy/ vczynią grofzy czterdzieści. *GroicPorz* k2v; *Oczko* 20; Michal obiecuie [...] wroku ninieyfzym polożyć Sto złotych liczby y Monethy Polskiesy káždy zloty licząc po 30 gr. *ZapKościér* 1580/13v, 1584/49v, 1595/88v; y ktemu Iurgielł mu [Olbrychtowi Brandenburskiemu] náznáczył [król] 4000. Rhińfkich czérwonych złotych, káždy licząc po 28. grof. *SarnStat* 1141. *Cf liczyć w co po ile; po ile na co.*

liczyć w co (7): *KłósAlg* G2v; *BielKron* 461; Prętów w Lan ósmnáfcie máłz liczyć. *GrzepGeom* L4v; Káziemiérzá Trzećiego Iágełlá Státut, o przywileiowánú drobnych pieniędzy, ktorých *valorem* liczą dziefięć w pulgrofzá, nie iest potrzebny *SarnStat* 406, 407. *Cf liczyć w co po ile.*

liczyć w co po ile (2): Pan Iąn Łuboczky [...] zeznáł iest, ze obieczáł, pieczłfeth grzywienek prufkych, w káżdą licząc po 20 g., póllágv *ZapKościér* 1587/70v, 1588/74v.

liczyć po ile na co (1): Wiedz fzerzą ná dłużą/ á naydziefł wftytkiego ósm tyfiác y fto Kwádratowych fznurów/ które dwá tyfiácá y fiedm feth Morgów vczynią/ po trzech ná káždy Móg licząc. *GrzepGeom* Kv.

6. *Wymieniać, wyliczać [w tym: kogo, co (39)]* (45) : Káždy tu co gi kxiádz liczy Vbogiego kmiēcía czwiciesy *RejRozpr* D3v; Acby wiele liczicz tego Cziń Liczbe/ z Włodorztwa twego *RejKup* bb4v, n4, r8, bb6v, bb7v; *RejZwierz kt*; *GrzegRóżn* M2; Wfzákže ia niechcę liczyć Bofkich dárow twoich. Rozumem y Polfczyczną wiele ich przechodził *RejZwierc* 266, 62, 111v; á potym nie iego włáfne rodzíce/ iáko Mátheufłz liczy ále ženine opifuie. *CzechRozm* 153v, 18, 35; Lecż o Szkołách dawnych/ wiele ludzi fzeroce píáli. Ktorzi też wiele dawnych w Grecyi Szkoł liczą [scholae numerantur]/ ták vcźniámi y miłtrzámi/ iáko wfzelákich náuk wynáfiezieniem wielce zacnych. *ModrzBaz* 128v; *SkarJedn* 284; *Oczko* 30; *CzechEp* 306; *GórnTroas* 49; GDy dáry chcę liczyć/ ktore dawáłz Pánie/ Prędko ięzyk zmilłnie/ wnet pámięc vftáne *GrabowSet* B4v, Y; *GosłCast* 45; Licż ty Rzymie Tryumfy Decyufów męźnych/ A my zás Rádziwiłow nád one potęźnych. *SapEpit* A3.

liczyć od kogo, od czego (5): *BiałKat* 123; *WujJud* 136; y támże od Abráhámá pocżáwfy porządnie potomłtwo iego liczy áż do Iozeffá męźá Máryey *CzechRozm* 162; liczmy od Wiłfy pocżáwfy/ z

temi [rzekami] co w nią wpadając/ Pułnocné nápełnią Morzá: Sołą/ Premzá/ Poprud/ Skává/ Dónáiec/ Wiłłoká Oczko 7; *WujNT* 68.

liczyć między czym (1): A Ponieważ między inżemi łpołoby dowodow liczą też y przysięgę [*inter probationum genera iusiurandum numeratur*]/ [...] przeto o iey świątobliwości trzebá pilno wftáwę wczynić. *ModrzBaz* 85v.

liczyć po czym [= według czego] (1): Synowie Aferowi licząc po rodzinách ich [*per cognationes suas*]: Iemná/ od ktorego fámilia Iemnáitow: Ielsui/ od ktorego fámilia Ielsuitow: Brye/ od ktorego fámilia Bryeitow. *Leop Num* 26/44.

W przem (1) : Y nie trzebáby łe ćwiczyc/ Iáko potym Herby liczyć. *RejPos* Ooo6.

a. Wymieniać określoną liczbę [ile] (8) : Bo piłmo S. o ktore łe my podpieramy/ ktore tych trzech licząc á nie łiefzaiąc/ nigdy trzemi Bogámi nie zowie *GrzegRóżn* C4v, A4v [2 r.], F; [*roztropność*] łełt wodze^m y rzáđzićielką łpraw wczćiwych y włzech cnot: ktorych łołpoliće czterzy liczą [*numerantur*] miárkowánie łopęđliwości/ łprawiedliwość/ łzczodrołliwość á męłtwo *ModrzBaz* 17v; *NiemObr* 37; łiedm łch [*grzechów głównych*] łołpoliće liczą *LatHar* 129.

Zwrot: »tysiącmi liczyć czarty« = *kląć do tysiąca diabłów* (1): A przewoźnik też choć z grubymi żárty/ Tyśiącmi licząc bez przełtánku czárty/ Iednák bez łzkody z kołmi woz przepráwił *KlonFlis* C3v.

b. Wymieniać w określonym porządku (2) :

liczyć którym po kim (1): A przeciwo temu/ łełt zacny mąż/ y łtárodawny piárz Ireneus/ ktory ZClemená tego czwártym ło Pietrze liczy *NiemObr* 55.

Zwrot: »na [którym] miejscu liczyć« (1): Łukáłz S. ná wtorym łiefcú liczy Iędrzeiá/ á Márek S. Iákubá, *SkarJedn* 75.

c. Uwzględniać kogoś przy wymienianiu (4) : Czemu obáđwá Ewanieliłtowie Iozefa wyłtawiáią y Zorobabelá z Sálátyleem liczą. *CzechRozm* 152 marg, *2; *SapEpit* A3 [2 r.].

7. Uważać, poczytywać, podawać za coś; computare *Modrz* [*w tym: kogo, co* (38)] (39) : Annus climactericus, Pódeyżrzány á łiefortunny rok. Áłtrołogi liczą łiodmy á łiodmy rok ło narodzeniu áż do dziewiátego rázu *Mqcz* 57b; Wiołná iém [*cieplicom*] náleplzá: ktorą tu liczym łóty/ łóki łłóńce wzgóřę łđzie. *Oczko* 29.

liczyć za kogo, za co (15): Niewiełz łż to źwierzę [*kota*] włzyłcy łhwalimy/ Zá Bogá łobie liczymy *BierEz* G2v; *BielŻyw* 30; Iełt ten zamek ták wielki/ łż by y też mógl zá łedno miáłto liczyć *BielKron* 430, 89, 264v; *BudBib Num* 14/34, I 219; Łáćinę łepak łe łedno zá Heretyki/ ále łráwie zá łogány [*Rusacy*] liczą *BudNT przedm* bv; Zá wtore łummy liczył/ żeby co rok dwudziełtą część tychże łochodow káđdy dáł [*Secundanás ex vigesimis redituum partibus conficiebat*] *ModrzBaz* 121 v, 121v; *SkarJedn* 327; Vtzinicieli łełce co náprzityne ye⁸⁰ to rzec yełt łewná ze łn was záłwe łoddáne łicic łedzie *PaprUp* G2v, L3v; *GrochKal* 21; *GrabowSet* C2.

liczyć kim, czym (4): Bo łáśiedztwo ktore liczą iákoby częśćią łrzyiáźni/ z łiłóści w łienáwiść łie łbráca/ dla złey łhćiwości áłbo złego łożáđániá. *KuczbKat* 349; Šzczęłłiwy/ ktorę ły wczłiem łwym liczył/ Boże wiecełny/ y w łwoim záołnie ćwiczylł. *KochPs* 142, 61; *NiemObr* 55.

liczyć jakiego (1): Wđzy łch káđdy w łołrzełbie záwłze męłne liczy. *PaprPan* Bb3.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): To zá poćiechy wżyftkie łobie liczy/ Ze Zygmuntowi Bog korony życzy. *GrochKal* 21.

W porównaniu (1): Ktory [*Lucyper*] pychę wymyflł/ by ie [*harde*] łobie ćwiczyl/ A potym po fwey woli/ iáko byđło liczył. *RejWiz* 156v.

Szereg: »mieć i liczyć« (1): Grekowie z łacinniki dwoie kłięgi z tey hiłtoryey wczynili/ ále Iwreiańie zá iednę kłięgę [*Pierwsze Księgi Kronik*] (iż ták rzeknę) máią y liczą. *BudBib* I 219.

a. *Zaliczać do określonej grupy; accipere in numerum, adlegare (in ordinem), adscribere ad a. in numerum a. in albo a. ordini, annumerare, conicere in ordinem, ponere a. reponere in numero, referre in album a. in numerum Cn (13) :*

liczyć do kogo (1): Potym byli dwa mężowie hetmány nád żołnierzmi v fyna Saulowego/ imię iednego Báháńá/ á imię drugiego Rechaw/ fynowie Rimmoná Beerothłkiego z fynow Biniaminowych/ bo y Beeroth liczą do Biniáminá [*reputabatur in Biniamin*]. *BudBib* 2.Reg 4/2.

liczyć ku czemu (1): Limbur miáłto y kłięftwo Limburgeńskie [...]/ tę ziemię ku Fránciey liczą *BielKron* 285v.

liczyć między kogo, między co [w tym też: inter aliquas res (1)] (5): iednegożem s tyfiącą náłzedł/ ktorego może między dobre ludzi liczyć/ ále żony żadney. *BielKron* 81, 23, 149v; Ariftoteles złodzieyftwo y cudzołoftwo/ *inter contractus clandestinos* liczy. *KlonWor ded* **2, 63.

liczyć w co (1): Ieden dzień fie też przygodziło że żaden do Allexandra nie przłzedł [!] darow profić y rzekł, tego dnia nie liczę w inne dni panowania fwego, bom tego dnia żadnemu fwey fwiebodi nieukazał. *BielŻyw* 166.

liczyć między kim (2): [Julijus cesarz] Triboti/ Argentoraki/ Nemeti/ Wormáciańy/ liczy między narodem Niemieckim. BielKron 284; Gdzie mię ty przeżyrył/ iużem dawno w ziemi/ Y niech mię liczą między vmárłemi. *KochPs* 208.

liczyć z kim (2): Do ciebie [*królu niebieski*] wołam: á ty twarzy fwoiéy Nie kryy przedemną: álbo mię iuż z témi Licz/ co łą w ziemi. *KochPs* 38; Przeto tégo bądź pewien/ że cię ztými liczę/ Którym ia fercem práwym wżego dobrá życzę. *KochFr* 87.

liczyć przy czym (1): Kroleftwo Mezopotáńskie záwždy przy Syriey licżono *BielKron* 267.

cum A cum inf (1): przeto był wezwan w Rzymie Ociec oyczyżny/ ktorego też między fwięte iednego być liczyli. *BielKron* 149v.

b. *Wywodzie ród, pochodzenie [od kogo] (3) :* Sáráceni [...] przodek á początek fwoy liczą od Sary Abráhámowej żony *Mącz* 369a; wálzy Ewánieliłtowie nie liczą narodu iego od Máryey/ ále od Iozeffá. *CzechRozm* 145v, 145v.

8. *Prawdopodobnie cenić, szanować [kogo] (1) :* Iełcże tobie węcżey błogo Choczay ty mnięwiele liczyłz Swoiey cznoty iż mi życzyłz *RejJóz* C8.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (6) :* Computo, Conumerare, putare, numerare, lyczicz. *BartBydg* 214b; Numero, Liczę. *Mącz* 253c, 253c; *Calag* 582a; *Calep* 708b; *JanNKar* G2v.

Synonimy: 1. rachować; 2. rachować; c. płacić; 3. rachować; 6. mianować, summować; 7. kłaść, mieć, poczytać.

Formacje współrdzenne: doliczyć, doliczyć się, liczyć się, naliczyć, naliczyć się, nawyliczyć się, obliczyć, obliczyć się, odliczyć, policzyć, policzyć się, przeliczyć, przyliczyć, rozliczyć, wyliczyć, wyliczyć się, zliczyć; doliczać, doliczać się, nadliczać, nawyliczać się, obliczać, obliczać się, odliczać, policzać, policzać się, przeliczać, przyliczać, rozliczać, wyliczać, wyliczać się.

Cf **LICZĄCY, LICZENIE, LICZONY, LICZYGRZYWNA**

MP